

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

| | | | |
|-------|------------------|---|------|
| | | мұсылмандары және Екінші дүниежүзілік соғыс | |
| 1260. | Новикова А. Г. | «Боевая деятельность партизан-казахстанцев Освейской партизанской бригады им. М.В. Фрунзе Витебской области БССР (1942-1944 гг.)» | 5398 |
| 1261. | Тұрғынбай Е. М. | Тектінің тұяғы (майдангер Әлім Алмат хақында) | 5401 |
| 1262. | Тайтолеуов А. Б. | Герой Советского Союза из Семипалатинской области | 5405 |
| 1263. | Шуберт А. А. | Боевой путь Кучеренко Николая Петровича: от Акмолинска до Тулы | 5408 |

СЕКЦИЯ 9
ЖУРНАЛИСТИКА ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ҒЫЛЫМДАР
ЖУРНАЛИСТИКА И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

9.1- секция
ПОСТСЕКУЛЯРЛЫҚ ӘЛЕМДЕГІ ДІН: ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР,
ШЕКАРАЛАР ЖӘНЕ СЫН-ҚАТЕРЛЕР
РЕЛИГИЯ В ПОСТСЕКУЛЯРНОМ ОБЩЕСТВЕ: ВЫЗОВЫ, ГРАНИЦЫ,
НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ

| | | | |
|-------|----------------------------------|---|------|
| 1264. | Абайқызы Ақтоты | Эрих Фроммның дін психологиясы | 5560 |
| 1265. | Алибек Алия Бауыржанқызы | Қазақстанның әлеуметтік желілеріндегі психологиялық және рухани емшіліктің қалыптасуы | 5564 |
| 1266. | Албагачиева Луиза Багаудиновна | Неоязычество в современном обществе: формы, виды возрождения | 5568 |
| 1267. | Аманжолов Ансар Жанатулы | Проявление образа иисуса христа в маркетинге и интернет-юморе (мем-культуре) | 5572 |
| 1268. | Әкімбай Айымжан Құдайбергенқызы | Діни ритуалдардың қоғамдағы рөлі | 5576 |
| 1269. | Бейсенбай Райхан Жарқынбекқызы | Қазақстандағы мұсылман қыздары: қоғамдық пікір және құқықтық мәртебе | 5579 |
| 1270. | Бидолда Жайқал Болатбекқызы | Оңалту және дерадикализация жұмыстарының халықаралық тәжірибелеріне шолу | 5583 |
| 1271. | Демесінов Асылжан Алдамбергенұлы | Сенуші адамдарға психологиялық кеңес берудің ерекшеліктері | 5588 |
| 1272. | Жубанышева Ардақ Талғатқызы | Жеке тұлғаның радикалдану процесін анықтау критерийлері | 5593 |

| | | | |
|-------|-----------------------------------|---|------|
| 1273. | Жусупов Санжар Муратулы | Религиозные онлайн-проповеди и психология убеждения: основные методы воздействия | 5596 |
| 1274. | Ибадуллаева Ақниет Абдуалиқызы | Қасиетті құпиялардың теологиялық психологиялық аспектілері | 5599 |
| 1275. | Ізбасқан Айдана Арапбайқызы | Діни бірегейлік және жаһандану | 5603 |
| 1276. | Иманханов Азамат Иманханұлы | Исследование взаимосвязи религиозности и свойств темперамента личности: на основе методики пятифакторного анализа | 5607 |
| 1277. | Қаржауова Майра Бауыржанқызы | Радикалды діни ағымдардың теориялық-әдіснамалық негіздері | 5612 |
| 1278. | Орынтай Ади Оразбайұлы | Аспекты деструктивных культов в компьютерной игре «Cult of the lamb» | 5616 |
| 1279. | Рамазан Інжу Болатқызы | Ислам шариғатындағы тұлға концепциясы: құран негіздері мен ғылыми тұжырымдар | 5620 |
| 1280. | Самен Көркем Болатқызы | Цифрлық дәуірдегі діни құндылықтардың трансформациясы | 5624 |
| 1281. | Шайзада Ақерке Асхатқызы | Гендерлік зерттеулердің дінтану саласындағы рөлі: қазақ қоғамындағы руханилықтың трансформациясы | 5629 |

9.2 - секция

**ҚОҒАМ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ: ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ЖӘНЕ
МӘДЕНИЕТТАНУЛЫҚ ТАЛДАУ
ОБЩЕСТВО И КУЛЬТУРА: ФИЛОСОФСКИЙ И КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ
АНАЛИЗ**

| | | | |
|-------|---|--|------|
| 1282. | Абдиканова Дарина Куанышевна | Симулякр как продуктивная сила: Делёзовская критика платонизма | 5632 |
| 1283. | Абитай Бейбарыс Рахымжанұлы | XX ғасырдағы қазақ ойшылдарының рухани жаңғыру мен еркіндікке қатысты философиялық ұстанымдары | 5635 |
| 1284. | Алимхан Айбота Маратқызы Нукешова Диана Талгатқызы | Балаларға арналған философия:цифрландырылған заманда | 5640 |
| 1285. | Атымтай Даяна Нурланқызы | Гётенің поэзиясындағы сопылық мотивтер: исламдық мистиканың батыс ойына ықпалы | 5645 |

| | | | |
|-------|------------------------------------|--|------|
| 1286. | Байгулина Амина Акановна | Қазақ ғылымы: Қ.Сәтпаев пен Е.Бөкетов | 5649 |
| 1287. | Бекботаев Сырлыбек Қуатбекұлы | «Қара жер»: таңба мен қазба жад | 5653 |
| 1288. | Жақсылық Ботағоз Жарылқасынқызы | Мұзарап Жүсіпұлының күйшілік өнері және қазақ мәдениетіндегі орны | 5658 |
| 1289. | Жанатқызы Ұлпан | Стоицизмнің қазіргі заманғы адамға пайдасы бар ма?! | 5561 |
| 1290. | Жаркенов Ұлан Берікұлы | Қазақ философиясындағы мақал-мәтелдің орны | 5664 |
| 1291. | Жолдасбаева Ақнұр Райымдекқызы | Конфуцийшілдіктегі адам, қоғам және табиғат арасындағы қарым-қатынастарды үйлестіру мәселесі туралы | 5667 |
| 1292. | Зулхарова Асел | Өнер философиясындағы рухани ізденістер | 5670 |
| 1293. | Калиева Айя Айбекқызы | «Страх» в философии Сёрена Кьеркегора | 5673 |
| 1294. | Каменов Бекзат Расулович | Қазақ дүниетанымына тәңіріліктен енген түсініктер | 5677 |
| 1295. | Капаева Аида | Қазақстандағы театр өнері дамуының кейбір тенденциялары | 5681 |
| 1296. | Капсеметова Назира Канатовна | Қазақ философиясындағы адам және рухани құндылықтар | 5684 |
| 1297. | Керімбай Әлихан Санжарұлы | Қоғам және философия: философиялық идеялардың қоғам дамуына ықпалы | 5687 |
| 1298. | Кунтупова Аяулым Маратқызы | Қоғам және мәдениет: қазіргі қоғамның жастардың рухани құндылығымен байланысты кейбір мәселелеріне философиялық және мәдени талдау | 5690 |
| 1299. | Қали Тоғжан Қахарманқызы | Эстраданың бұқаралық мәдениеттің феномені ретінде қоғамға әсері | 5694 |
| 1300. | Қанапина Арайлым Жанғалықызы | Мәшһүр Жүсіп Көпейұлының рухани мұрасы | 5697 |
| 1301. | Құрас Бақытгүл Қанатқызы | Сұлулық ұғымының тарихи эволюциясы | 5699 |
| 1302. | Рахимғалиева Айзат Ерболатқызы | Жасанды интеллект және мораль | 5702 |
| 1303. | Серік Айгерім Азаматқызы | Шәкәрімнің адамның өмірлік бағдарларының мәні туралы экзистенциалды ой толғауы | 5705 |
| 1304. | Тілеуғабыл Назерке Ерболатқызы | Жоғары білім саласындағы экзистенциалдық дағдарыстарды еңсерудегі философияның ықпалы | 5709 |
| 1305. | Шәді Қарақат Қайратқызы | Суфизмдегі әйелдер тарихы: раба аль-адавияның мұрасы және оның ізбасарлары | 5714 |

9.3 – секция

ЗАМАНАУИ ҚОҒАМ: ӘЛЕУМЕТТАНУЛЫҚ ТАЛДАУ СОВРЕМЕННОЕ ОБЩЕСТВО: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

| | | | |
|-------|---|---|------|
| 1306. | Мамежан Гүлназ Асылзадақызы | Теоретико - методологические основы исследования бренда в семейном бизнесе | 5718 |
| 1307. | Серікбай Дархан Шымкентбайұлы | Оңтүстік Қазақстан имиджі: тарихи, мәдени және экономикалық аспектілер | 5721 |
| 1308. | Дүйсенбек Алмаз Асқарұлы Өмірзақ Ақнұр Бауыржанқызы | Әлеуметтік желілердің ойлау қабілеті мен сөйлеу тіліне әсері | 5725 |
| 1309. | Орынбаева Аруна Маратовна | Диффузия западной культуры в молодежную среду | 5730 |
| 1310. | Меделханқызы Ақзада | Донорлық әлеуметтік құбылысы: даму шарттары және факторлары | 5734 |
| 1311. | Мазненко Валерия Максимовна | Отношение современной молодёжи к эзотерическим практикам | 5736 |
| 1312. | Кукешева Алтынай Ермекбаевна | Восприятие обучающимися онлайн обучения (по результатам онлайн опроса) | 5741 |
| 1313. | Кожаметова Аружан Азаматовна | Финансовая грамотность студентов Казахстана | 5744 |
| 1314. | Казиханова Зура Ерлановна | Социальные ценности современной казахстанской молодежи | 5748 |
| 1315. | Уразбаева Асия Аманжолқызы | Социальная проблема как поле конфликта: кейс закона о семейном насилии в РК | 5752 |
| 1316. | Төребек Нұргүл Маратқызы | Әлеуметтік желілердің қазіргі қоғамдағы студент жастардың бірегейлігін қалыптастыруға әсері | 5756 |
| 1317. | Раушанбекова Майра Талгатқызы | Жоғары білімді мамандардың эмиграциясы: қазақстандағы «ми ағыны» және оның әлеуметтік салдары | 5760 |
| 1318. | Нұртай Гүлсайран | Қазақ тілінің цифрлық кеңістіктегі орны: әлеуметтанулық сауалнама нәтижелері | 5764 |
| 1319. | Лесов Наурызбек Әспенұлы | Мектеп жасына дейінгі балаға арналған қазақстандық медиакеңістік: әлеуметтанулық зерттеу нәтижелері | 5768 |
| 1320. | Көміртай Аружан Ержанқызы | Отбасын жоспарлау контекстіндегі әйелдердің әлеуметтік бірегейлігі: репродуктивті тәжірибенің әйелдің қоғамдағы рөліне ықпалы | 5772 |

| | | | |
|-------|-----------------------------------|--|------|
| 1321. | Кенжетай Шолпан Үсенқызы | Халықаралық фриланс тәжірибесі: тенденциялар және онлайн мамандықтар | 5776 |
| 1322. | Галымжанова Аружан Бауржанқызы | Қазақстандағы паралимпиадалық спортты дамытудың әлеуметтік детерминанттары | 5779 |
| 1323. | Карим Аулиехан Казбекулы | Религиозная идентичность и цифровая модернизация: институциональные аспекты | 5782 |
| 1324. | Алиев Марат Мухтарович | Memory studies как исследовательская парадигма в изучении памяти и мнемонических конфликтов | 5785 |
| 1325. | Балықбаева Ардақ Шәкірқызы | ҚР моно қалаларының демографиялық даму болжамы | 5788 |
| 1326. | Өтеғали Дулат Болатұлы | Платформалық жұмыспен қамтудың әлеуметтанулық мәселелері | 5792 |
| 1327. | Иманқұл Ақнұр Бексұлтанқызы | Отбасы-неке қарым-қатынастарына жаңа ұстаным: білім деңгейіндегі және отбасындағы міндеттерді бөлудегі гендерлік теңсіздік призмасында талдау | 5795 |
| 1328. | Душманов Даниэль Тулегенович | Цифровые сообщества и женщины- тестировщики: гендер и идентичность | 5798 |
| 1329. | Дінмұхаммед Дильназ | Репродуктивті мінез-құлық: саяси және мәдени конструкциясы | 5802 |
| 1330. | Акатаев Азамат Абылович | Пространственная статистика в прогнозировании электорального поведения населения на основе данных GPS | 5806 |

9.4 – СЕКЦИЯ

XXI ҒАСЫРДАҒЫ ЖАСТАР ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯ ҒЫЛЫМЫ МОЛОДЕЖЬ И ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ НАУКА В XXI ВЕКЕ

| | | | |
|-------|---|--|------|
| 1331. | Адильхан Адина Нұртайқызы Алдашева Амира Маратовна | Роль скуки в личностном росте: как скуку можно перенаправить от аддикций к самоактуализации | 5809 |
| 1332. | Аланбаев Алан Болатұлы Жантемирова Аяулым Еркиновна | Мультитаскинг в цифровой среде: информационная перегрузка и когнитивное истощение | 5814 |
| 1333. | Болатбекқызы Төреқыз | К-поп жанкүйерлерінің психологиясы: әлемдік феноменнің жастар санасына әсері | 5816 |
| 1334. | Дуйсембаева Сабина Жаслановна | Телефон қолдану уақыты мен стресс деңгейінің өзара байланысы | 5819 |
| 1335. | Егимбаева Айнагуль Сериккалиевна | Исследование особенностей совладающего поведения родителей имеющих детей с особыми образовательными потребностями | 5822 |
| 1336. | Ертукешова Гулия | Психологиялық әл-ауқат ұғымының мәні | 5828 |
| 1337. | Жақсығұлова Зухра | Білім алушылардың аутоагрессивті | 5832 |

| | | | |
|-------|--|--|------|
| | Бірлікқызы | мінез-құлқын зерттеудің теориялық - әдіснамалық негіздері | |
| 1338. | Жоламан Диана Болатқызы Қадырыса Айшабибі Рахметқызы | Жеткіншектерде кездесетін агрессивті мінез-құлық пен қатыгездіктің психологиялық себептері | 5836 |
| 1339. | Каримова Еркежан Сайлауқызы | Социально- психологическая адаптация молодежи – выпускников из детских учреждений | 5840 |
| 1340. | Кунаков Ануар Серикович | Молодые мигранты: травма, разлука и психологическое здоровье | 5843 |
| 1341. | Қожахметова Динара Тлеужанқызы | Тәуелділікті емдеудің 12 қадамдық оңалту бағдарламасы | 5848 |
| 1342. | Қонысбай Фатима Ерболқызы | Когнитивті психология және тіл | 5853 |
| 1343. | Абилбеков Акниет Нурболатович | Кванттық психология: сананың кванттық механика тұрғысынан зерттелуі | 5857 |
| 1344. | Серікқызы Мөлдір Туякова Улбосын Жүсіповна | Білім беру жүйесінде сараптамалық қызметті жүзеге асыру | 5861 |
| 1345. | Шакеева Алима Бериковна | Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоционалды саласына әлеуметтік медиа ықпалы | 5863 |
| 1346. | Масуадин Мөлдір | Психология мамандығында оқитын және басқа мамандықтағы студенттердің инфантильділік деңгейін зерттеу | 5866 |
| 1347. | Мұқашева Ардагүл Болатбекқызы | Цифрлық дәуірдегі психологиялық сауаттылық және оның студенттердің эмоционалды тұрақтылығын дамытуға әсері | 5870 |
| 1348. | Мырзақасым Айзада Есілбекқызы | Жеткіншектердегі суицидтік мінез-құлықтың алдын алу бойынша шетелдік тәжірибелерге шолу | 5873 |
| 1349. | Нусупкүл Әнел Куатбекқызы | Жеткіншектердегі мазасыздықтың ерекшеліктері | 5876 |
| 1350. | Нұршабек Панар Азаматқызы | «Ер Төстіктегі» архетиптік кейіпкерлер: юнгтың теориясы тұрғысынан талдау | 5879 |
| 1351. | Рустамханова Тахмина Сухрабовна | Болашақ психологтардың оқу іс-әрекетіндегі үлгерімі мен эмоционалды интеллект арасындағы байланыс | 5884 |
| 1352. | Сарина Амина Саидовна | Тіл және нейропсихология | 5887 |
| 1353. | Шайманов Даулет Ерганатович | Связь между личностными характеристиками и приверженностью в религии ислам | 5892 |
| 1354. | Секербаева Зарина Тимуровна | Психологические аспекты отношения и вовлеченности казахстанской молодежи в видеоигры | 5896 |
| 1355. | Смагулова Нұрай Ануарқызы | Перфекционизмнің аутоиммунды аурулармен байланысы | 5901 |
| 1356. | Тигран Ислана | «How childhood trauma affects us as | 5904 |

| | | | |
|-------|---|--|------|
| | | adults» | |
| 1357. | Сулейменова Гульжазира Тажмагамбетовна Абдракышова Акерке Оралбаевна | Аутистік спектрдің бұзылыстары бар балаларды психологиялық қолдау | 5908 |
| 1358. | Тасжурекова Нурсая Ерлановна | Эмоционалдық күйдің шығармашылыққа әсері | 5912 |
| 1359. | Боранбаева Жансая | «Отбасы» ұғымының ғылыми әдебиеттерде зерттелуі | 5914 |
| 1360. | Юсупова Гузель Сериковна | Применение медитации в психотерапевтической практике психологов и психосоматологов | 5918 |
| 1361. | Керимкулова Жансая | Влияние детско-родительских отношений на расстройство пищевого поведения | 5923 |
| 1362. | Сулейменова Гульжазира Тажмагамбетовна Абияким Ақбота Ақылбайқызы | Аутистік спектрдің бұзылыстары бар балаларды тәрбиелеп отырған ата-аналарды психологиялық сүйемелдеу | 5926 |
| 1363. | Тухашев Муслим Яхьяевич | Взаимосвязь уровня самодисциплины и удовлетворённости жизнью у студентов | 5930 |
| 1364. | Ахмет Бота Базарбайқызы | Жасөспірім және өмірдің мәні | 5935 |
| 1365. | Жолдықараева Алтынай Қанатқызы | Отбасылық тәрбие стилінің жеткіншектердің өз-өзіне сенімді болуына ықпалы | 5938 |

9.5-секция. Заманауи әлеуметтік саясат пен әлеуметтік жұмыс
Современная социальная политика и социальная работа

| | | | |
|-------|--------------------------------------|--|------|
| 1366. | Имангалиева Жанель Сержановна | Вызовы и проблемы в работе социальных работников во время чрезвычайных ситуаций | 5942 |
| 1367. | Седунова Кристина Владимировна | Социально-психологическая адаптация выпускников детских домов | 5945 |
| 1368. | Михайлова Дарья Анатольевна | Образ профессии «социальная работа» в средствах массовой информации Республики Казахстан | 5949 |
| 1369. | Жусупова Дильназ Дулатовна | Мотивация профессиональной деятельности и уровень притязаний будущих социальных работников | 5953 |
| 1370. | Аманкельды Чингиз Аскарұлы | Профессиональная пригодность и приспособляемость к профессии «Социальная работа» | 5955 |
| 1371. | Сейтжанов Сабыржан Жарылкаганович | Перспективы, риски и возможности миграции в условиях города (на примере г.Астана) | 5958 |

| | | | |
|-------|--|---|------|
| 1372. | Аубакирова Аягоз Каиртаевна Адилбекова Толкын Алиевна | Социальная работа и цели устойчивого развития: литературный обзор | 5961 |
| 1373. | Абдрахманова Сыргагул | Права на образование детей с нарушением слуха в Казахстане | 5966 |
| 1374. | Болатова Ұлжан Мырзағалиқызы | Қазақстандағы ақпараттық қауіпсіздік және медиасауаттылық; БАҚ рөлі мен әлеуметтік саясат механизмдері | 5970 |
| 1375. | Семенова Юлия Евгеньевна | Роль социальных работников в профилактике суицидального риска в медиа пространстве | 5973 |
| 1376. | Сейтхан Гүлзат Жаңабайқызы | Әлеуметтік жұмыскер медициналық-санитариялық алғашқы көмек ұйымындағы мультидисциплинарлы топтың негізгі қатысушысы | 5976 |
| 1377. | Саңғылбаева Ботагөз Ермекқызы | Жаңа туылған нәрестелерден бас тартқан әйелдердің мотивациясы мен әлеуметтік жағдайлары: перзентханадағы кейстерді талдау | 5980 |
| 1378. | Дуйсенбаева Толқын Нурдиллақызы | Әлеуметтік жұмыстың тәжірибесінде арт-терапияны қолдану мүмкіндіктері | 5985 |
| 1379. | Нұранова Данагүл Жандарбекқызы | Жетім балалармен және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалармен жұмыс істеудегі кейс-менеджмент | 5988 |
| 1380. | Олжабай Аружан Қалдыбекқызы | Спорт мүгедектігі бар адамдардың өмірлік сценарийін өзгерту факторы ретінде | 5992 |
| 1381. | Бейбітова Ләззат Арманқызы | Әлеуметтік қызметкерлердің қазақстандағы инклюзивті туризмді дамытудағы рөлі | 5996 |
| 1382. | Сегізбаева Жанерке Маханбетқызы | Девиантты-мінез құлықты жасөспірімдермен әлеуметтік жұмыс | 5999 |
| 1383. | Шекербек Айжан Сәбитқызы | Ядролық сынақтардан зардап шеккендерді әлеуметтік қорғау | 6002 |
| 1384. | Алибекова Жанат Асылбекқызы | Көру қабілеті бұзылған балаларға әлеуметтік қолдау көрсету | 6008 |
| 1385. | Аманбай Еркежан Әлібекқызы | Әлеуметтік жетімдікті еңсерудегі қабылдаушы ата-аналар мектебінің үлесі | 6011 |

| | | | |
|-------|-----------------------------------|--|------|
| 1386. | Ибрагим Аяулым Ерболқызы | Егде жастағы адамдарға күтім жасаудың кешенді тәсілі | 6014 |
| 1387. | Ерғалиева Аяулым Ғалымжанқызы | Еріктілік – әлеуметтік жұмыстың ажырамас бөлігі | 6017 |
| 1388. | Қыстаубай Карима Қуанышбекқызы | Адаптация студентов первого курса к обучению в вузе | 6024 |
| 1389. | Исаева Мерей Сеилбековна | Социальное предпринимательство: от бизнеса к общественной трансформации на пути к устойчивому будущему | 6029 |

9.6-секция

ЦИФРЛЫҚ ЖУРНАЛИСТИКА ЖӘНЕ ҚОҒАММЕН БАЙЛАНЫС: ҚАЗІРГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БІЛІМ БЕРУ АСПЕКТІЛЕРІ ЦИФРОВАЯ ЖУРНАЛИСТИКА И СВЯЗИ С ОБЩЕСТВЕННОСТЬЮ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ

| | | | |
|-------|---------------------------------|--|------|
| 1390. | Талапқанұлы Ераман | Спорт журналистерін даярлау: 2019–2024 жылдардағы медиа-зерттеулер және халықаралық тәжірибе | 6033 |
| 1391. | Кайрат М. К. | Эволюция социальной рекламы в Казахстане: от плакатов к digital-форматам | 6038 |
| 1392. | Орынбасар С.А. | Жасанды интеллект заманындағы digital - коммуникациялар | 6042 |
| 1393. | Мурзағалиева А.Е. | Сегментация аудитории с помощью искусственного интеллекта | 6048 |
| 1394. | Мағзұмова Ж. Н. | PR саласындағы жасанды интеллект | 6053 |
| 1395. | Салимжан Д.Ж. | Кризисный digitalpr: как справиться с негативом в интернете | 6057 |
| 1396. | Тұяқбай Ақнұр Айболқызы | PR-дың қазақ поэзиясының дамуына ықпалы | 6062 |
| 1397. | Алиева А. Д. Рустемова М. М. | Жасанды интеллект және PR-дағы цифрлық технологиялар | 6066 |
| 1398. | Дауитхан Көгершин | Әйел спортшыларына қатысты медиа репрезентациялар: гендерлік аспект | 6069 |
| 1399. | Ерланова Еркежан Ерлановна | Tiktok және Instagram платформаларындағы спорттық контенттің ықпалы | 6072 |

| | | | |
|-------|--|--|------|
| 1400. | Иүсіп Нәрсә | Спорт журналисінің бейнесі: кәсіби дағдылар мен жаңа талаптар | 6074 |
| 1401. | Кабылбекова Аяна Канатовна | Қазақ киносының имиджін қалыптастырудағы PR-дың рөлі | 6076 |
| 1402. | Құдайберген Аяулым Мирханқызы | Қазақ театрын жандырудың PR стратегиялары: жаңа медиа құралдарының рөлі | 6079 |
| 1403. | Құрманжан Айгер | Халықаралық спорт жарыстары және қазақтілді бақ-тың қатысуы | 6081 |
| 1404. | Отынбай Аружан Абайқызы Куанышева Диамара Куанышевна | Спорттық шараларды әлемдік деңгейде ұйымдастырудағы PR-дың рөлі | 6085 |
| 1405. | Халым Күзеухан | Әлеуметтік желілердегі спорт журналистикасы: артықшылықтары мен кемшіліктері | 6090 |
| 1406. | Хуандаг Алемнур | Футбол матчтарының репортажы: журналистік шеберлік пен этика | 6092 |

9.7-секция

Журналистиканың дамуы: дәстүр мен трансформация Развитие журналистики: традиции и трансформация

| | | | |
|-------|---------------------------------|--|------|
| 1407. | Тургазыева Дильназ Медетовна | Қазақстан телеарналарындағы сараптамалық бағдарламалардың жаһандық кезеңдегі даму тенденциясы | 6097 |
| 1408. | Амантай Жұлдыз Ағыбайқызы | Әйел журналистердің қоғамдық-саяси қызметі: отандық және шетелдік тәжірибе | 6101 |
| 1409. | Kussainova Adel | Comparison of crime programs on tv different countries | 6104 |
| 1410. | Озенбаева Назым Тукибаевна | Журналистика путешествий: история возникновения и этапы становления | 6107 |
| 1411. | Қабдрашев Біржан Жарқынұлы | Қарулы қақтығыс аймағындағы журналистің рөлі мен қауіпсіздігі: Ресей мен Украина жанжалы негізінде | 6111 |
| 1412. | Akimbekova Dilyara | Practice – oriented approaches in teaching journalism: experience of universities in Poland and Kazakhstan | 6114 |
| 1413. | Elubay Guldana | Interactive teaching methods in training future journalists: practices from Poland and Kazakhstan | 6116 |

| | | | |
|-------|-----------------------------------|---|------|
| 1414. | Ғаббас Г.Е. | Сұхбат алудың ерекшеліктері (Youtube әлеуметтік желісінің мысалы бойынша) | 6120 |
| 1415. | Мулькаман Назерке | «Threads» жаңа әлеуметтік желісінде отандық және шетелдік бақ-тың белсенділігі: салыстырмалы контент-талдау | 6125 |
| 1416. | Серикова К.Т. | Қазақстан мен Ресей байланысы: ақпараттық кеңістіктегі ықпалдастықты арттырудағы өзекті мәселелер | 6128 |
| 1417. | Шанжархан Зейін Әмірханұлы | Интернет журналистика негіздері: трендтер, аудитория, платформалар | 6133 |
| 1418. | Сәдуақас Шаттық Серікқалиқызы | Әлеуметтік медиадағы Edutainment Қазақстандағы танымдық контент жасаудың жаңа моделі | 6137 |
| 1419. | Жамботырова Айнеля Ербулатовна | Цифрлық дәуірдегі жаңалық тарату: дәстүрлі телевизияның бәсекеге бейімделуі | 6142 |
| 1420. | Жұмағали К.С. | «Хабар» телеарнасында ақпараттық саясатты көрсету ерекшеліктері мен проблемалары (2015–2024 жылдар бойынша) | 6147 |
| 1421. | Асилбек Жансая Турсунқызы | Журналистер мен алгоритмдер: жасанды интеллектің редакциялық процестер мен аудиторияның сеніміне әсері | 6149 |
| 1422. | Сұлтан Ажар | Имидж және бедел: жеке тұлғаларға арналған имидж қалыптастыру стратегиялары | 6151 |
| 1423. | Бекен Алем Куатұлы | Жасанды интеллект және big data технологияларының цифрлық журналистикадағы рөлі | 6154 |
| 1424. | Ахметова Дильназ | Қазіргі медиадағы трансформация | 6156 |
| 1425. | Жарбосинова Акмарал Наурызбайқызы | Әлеуметтік медиаданың жаңа механизмдері, алгоритмдік сүзгілердің қоғамдық пікірге ықпалы | 6159 |
| 1426. | Кенжеқара Әспет | Цифрлық медиадағы отандық pr және жарнама | 6162 |

| | | | |
|-------|----------------------------------|--|------|
| 1427. | Алтай Іңкәр | Медиадағы манипуляция және оның қоғамға әсері | 6164 |
| 1428. | Молдахметова Камила Қалдыбекқызы | Желтоқсан көтерілісінің тарихи маңызы мен саяси бағасы | 6168 |
| 1429. | Бошанова Әсел Ербуланқызы | БАҚ-тағы медиа-инновациялардың дамуы | 6169 |
| 1430. | Ментай Аяжан | Қазіргі журналистика: дәстүр сабақтастығы және трансформация жолдары | 6173 |
| 1431. | Берік Д.Б. | Қазіргі тележурналистикадағы қазақ тілінің тілдік нормалары: жаңалықтарда қолданылу мәселелері | 6176 |
| 1432. | Кеңшілікова Еркеназ Ғабитқызы | Журналистиканың дамуы: дәстүр мен трансформация | 6181 |
| 1433. | Дәлкенқызы Перизат | Цифрлық трансформация және дәстүрлі БАҚ: қазақстандық медианың жаңа бағыты | 6182 |
| 1434. | Манафья Шұғыла Бақытқызы | Салааралық журналистиканың даму үрдістері мен трансформациясы | 6185 |
| 1435. | Байұзақ Ұлданай | Отандық мультфильмдердің тәрбиелік аспектілері | 6189 |
| 1436. | Толкынбекова Дильназ | Киноаударма теориясы мен оның түрлері | 6193 |
| 1437. | Ералханқызы Би-Фатима | Израиль-Палестина қақтығысы жағдайындағы бұқаралық ақпарат құралдарының қызметі | 6194 |
| 1438. | Dildabek Gaini Ibragimova Akbota | Youtube as a second screen: the digital adaptation of kazakhstan tv channels | 6198 |
| 1439. | Қожатай Аяжан | Сот журналистикасы: отандық және шетелдік тәжірибе | 6202 |
| 1440. | Құрманалы Дариға Дәулетқызы | Цифрлы медиа мен дезинформацияның қоғамдық санаға әсері | 6204 |
| 1441. | Марданманова Әмина | Телеертегілердің бала тәрбиесіне ықпалы | 6208 |
| 1442. | Арғын Томирис Дамирқызы | Этикалық мәселелер және журналистиканың жауапкершілігі | 6210 |

| | | | |
|-------|------------------|--|------|
| 1443. | Одылова Мафтуна | Влияние цифровизации на распространение феминистского дискурса: социальные сети и онлайн-платформы | 6214 |
| 1444. | Шардарбек Аружан | Фактчек жасау және оның маңызы | 6219 |
| 1445. | Kussainova Adel | Image of journalists and tv hosts covering criminal topics on television | 6223 |
| 1446. | Серікова Құралай | Қазақстан мен Ресей ынтымақтастығы: БАҚ перспективасына көзқарас | 6229 |

9.8-секция

МЕДИА ЖӘНЕ БАСПА ИНДУСТРИЯСЫ: ЖАҢАНДЫҚ ТРЕНДТЕР МЕН ҰЛТТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

МЕДИА И ИЗДАТЕЛЬСКАЯ ИНДУСТРИЯ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

| | | | |
|-------|--|---|------|
| 1447. | Сансызбаев Н.Д. | Цифрлық дәуірдегі баспа: кітап шығару, оқу мәдениетін қалыптастырудағы мәселелер | 6232 |
| 1448. | Сугурова Салтанат Базарбаевна | Қазақстандағы ауыл шаруашылығындағы суды үнемдеудің БАҚ-тағы көрінісі | 6234 |
| 1449. | Narzullayeva Mukhayyo Iftikhor qizi Allambergenova Perkhan Kudaybergenovna | Theory and practice in journalism education | 6237 |
| 1450. | Джумахметов Жігер Мейрамбекұлы | Дизайн трендтерінің эволюциясы және олардың жарнама стратегияларына ықпалы | 6240 |
| 1451. | Нұрайлым Байзакеш | Қазақтілді балалар басылымдары: қалыптасу тарихы мен даму болашағы | 6243 |
| 1452. | Қуанышқызы Ақниет | Медиадағы тактильді дизайн: жаңа тіл | 6246 |
| 1453. | Келесова Жұлдыз Бақытжановна | О некоторых тенденциях в книгоиздании переводной Зарубежной литературы на казахском языке | 6248 |
| 1454. | Маличкина Елизавета Андреевна | Перспективы цифрового книгоиздания в Казахстане | 6251 |
| 1455. | Бекен Ильяс Ерғалыұлы | Верстка и дизайн важный фактор привлечения аудитории к печатным изданиям | 6253 |

| | | | |
|-------|---------------------------|---|------|
| 1456. | Шарапиева Рысалды | Интерактивті баспа өнімдері: заманауи білім мен медианың жаңа белесі | 6257 |
| 1457. | Нургалиев Мади Еркатович | Использование ритма и звуковых эффектов | 6260 |
| 1458. | Мұхитқызы Диана | Қазақ кітабының эволюциясы: көне қазақ кітаптарындағы иллюстрация (каллиграфия) өнері | 6264 |
| 1459. | Амангелдина Данажан | Эпистолярлық мәтіндердің ғылымдағы орны | 6269 |
| 1460. | Бейсенбай Диана | «Мазмұндама» баспасының заманауи жобалары | 6272 |
| 1461. | Талғатқызы Адина | «Steppe and world» баспасының аударма кітап шығарудағы іс-тәжірибесі | 6275 |
| 1462. | Тулегенова Аяулым | Шетел классиктерін қазақ тіліне аудару: мәдениетаралық диалог және әдебиеттегі аударма мәселелері | 6278 |
| 1463. | Какен Мейірім | Ауғанстандағы билік ауысуы және оның халықаралық медиадағы көрінісі | 6281 |
| 1464. | Жанатова Асем | Қазақ әндерінің әлеуметтік медиада насихатталуы | 6286 |
| 1465. | Гантумур Армангүл | «Гейткипер» теориясы және медиа манипуляция | 6289 |
| 1466. | Мұқанбай Ділнәз | Қытай мен АҚШ арасындағы ақпараттық соғыс | 6293 |
| 1467. | Хамзина М. А. | Взаимодействие современных издательств и социальных сетей | 6296 |
| 1468. | Ермаханова Ә.Б | Влияние социальных медиа на рекламу фильмов и роль издательских платформ | 6300 |
| 1469. | Қожатай Аяжан Мустафақызы | Ақпарат дәуіріндегі технологиялық соғыс - жаңа саяси құрал ретінде | 6304 |

СЕКЦИЯ 10

ЗАҢ ҒЫЛЫМДАРЫ

and integrating these realities into training methods, journalism programs prepare students to not only report on the world but also to engage with and shape it.

The continued development of interactive pedagogies, supported by cross-national dialogue and innovation, has the potential to strengthen media literacy, democratic discourse, and the public sphere far beyond the classroom.

Conclusion

Interactive teaching methods are becoming essential in journalism education. Case studies, business games, editorial simulations, and workshops foster active learning and professional preparedness. While Poland demonstrates more systematic integration of these practices, Kazakhstan is rapidly advancing through partnerships and curriculum innovation. Interactive teaching methods play a vital role in training future journalists by fostering critical thinking, creativity, and practical skills. The comparative practices from Poland and Kazakhstan demonstrate that integrating simulations, discussions, and digital tools into journalism education enhances student engagement and professional readiness. Despite differences in educational contexts, both countries show that interactive approaches are essential for developing adaptive, media-savvy journalists prepared for the evolving demands of the global information landscape.

Literature

1. Deuze, M. (2006). Global Journalism Education. *Journalism Studies*, 7(1), 19–34.
2. Kolodzy, J. (2013). *Practicing Convergence Journalism: An Introduction to Cross-Media Storytelling*. Routledge.
3. UNESCO (2021). *Model Curricula for Journalism Education*.
4. Mambetov, D., & Karataeva, A. (2022). Interactive Approaches in Kazakh Journalism Education. *Central Asian Journal of Media and Communication*, 4(2), 45–58.
5. Polish Association of Journalism Educators (2020). *Innovative Pedagogy in Media Training*. Warsaw.

ӘОЖ 654.197(574):008

СҰХБАТ АЛУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ (*Youtube әлеуметтік желісінің мысалы бойынша*)

Ғаббас Г.Е.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Журналистика және әлеуметтік ғылымдар факультеті, М067, журналистика БББ 1 курс

Аңдатпа. Бұл зерттеу мақалада сұхбат алудың әдістері ерекшеліктері талданады. Қазіргі ақпараттық қоғамда сұхбаттың рөлі артып, медиа саласындағы өзгерістерді ескере отырып, әртүрлі сұхбат форматтары мен әдістерінің тиімділігі қарастырылады. Мақалада құрылымданған, жартылай құрылымданған, топтық және онлайн сұхбаттардың ақпарат таратудағы маңызы мен қоғамдық пікір қалыптастырудағы рөлі зерттеледі.

Сондай-ақ, Youtube платформасында жүргізілетін сұхбаттардың ерекшеліктері және журналистің жеке стилінің маңызы қарастырылады. Зерттеу сұхбат жанрының қазіргі медиадағы орнын және оның аудиториямен байланыс орнатудағы тиімділігін айқындайды.

Түйін сөздер: *statcounter, сұхбат әдістері, манипуляциялық сұрақ, журналистік стиль*

Кіріспе. Сұхбат алу – ақпаратты жеткізудің ең тиімді тәсілдерінің бірі ретінде қазіргі журналистикада өзектілігін жоғалтпай келеді. Жаһандану дәуірінде оқырмандар мен көрермендер нақты, сенімді мәліметке зәру. Сұхбат жанры тұлғаның көзқарасын ашып қана қоймай, қоғамдағы өзекті мәселелерді талқылауға мүмкіндік беріп, сол арқылы аудиториямен терең байланыс орнатуға, қоғамдық пікірді қалыптастыруға ықпал етеді.

Зерттеу мақаласының өзектілігі бүгінгі ақпараттық қоғамда сұхбат алудың рөлінің артуымен тікелей байланысты. Қазіргі уақытта адамдардың ақпаратқа деген қажеттілігі артып, сұхбаттар осы қажеттіліктерді қанағаттандырудың тиімді құралы болып табылады. Сонымен қатар, цифрлық технологиялардың дамуы мен әлеуметтік медиа платформаларының кеңеюі сұхбат алудың тәсілдерін өзгертіп, оларды кең аудиторияға қолжетімді етеді. Сондай-ақ, сұхбаттар қоғамдағы мәдени және әлеуметтік құбылыстарды талқылап, әртүрлі көзқарастар мен пікірлерді тыңдауға мүмкіндік береді, бұл өз кезегінде қоғамның танымдық деңгейін арттырады.

Уақыт өткен сайын түрлі технологиялардың дамуы, әлеуметтік желі қолданушыларының санының өсуі журналистиканы да трансформацияға ұшыратты. Мысалы, сұхбаттарды, әңгімелерді газет беттерінен оқып, теледидардан тамашалағаннан гөрі арнайы сайттардан, Youtube платформасынан қарау халық арасында кеңінен таралуда. Оған дәлел «Statcounter» статистикалық веб талдау сайтының дерегінше 2024 жылы Youtube-тың еліміздегі пайдаланушы саны 10,2 миллионды көрсеткен. Бұл Қазақстан халқының 50% көрсеткішін құрайды. Елімізде дамушы жастар арасында танымды ақпараттық подкаст тыңдау, сұхбат көру кең етек ала бастады. Соңғы жылдарда подкаст, сұхбаттардың қаралымы бұрынғыдан қарағанда салыстырмалы түрде өскен. Демек, статистикалық веб сайттың талдау дерегінің ішінде сұхбат көрермендерінің де қарасы көп деп айтуға болады.

Зерттеудің мақсаты. Сұхбат алудың әдістері мен түрлерінің ерекшеліктерін зерттеп, олардың ақпараттық қоғамдағы рөлін, қоғамдық пікір қалыптастыру мен аудиториямен байланыс орнатудағы тиімділігін талдау.

Зерттеудің міндеттері. Сұхбат алудың әдістерін (құрылымданған, жартылай құрылымданған, топтық, онлайн) зерттеу. Сұхбаттың ақпараттық қоғамдағы рөлін талдау. Қоғамдық пікір қалыптастырудағы тиімділігін анықтау. Youtube платформасындағы сұхбаттардың ерекшеліктерін саралау. Журналистің жеке стилінің сұхбаттың сәтті өтуіне әсерін бағалау.

Зерттеу әдістері. Мақалада зерттеу әдісі ретінде эмпирикалық танымға негізделген талдау тәсілдері және контент-анализ, бақылау, салыстырмалы талдау әдістері пайдаланылды. Бұл әдістер ақпарат жинауға, алынған мәліметтерді салыстыруға және бақылау арқылы сараптама жасауға мүмкіндік берді.

Қазақ ғалымдарының ішінде Т. Амандосов, Т. Қожакеев, М. Барманкулов, Б. Жақып сыңды ғалымдар аталмыш жанрдың бұқаралық коммуникациядағы орнын жан-жақты зерттеген.

Талқылау. Сұхбат алудың ерекшеліктеріне тоқталмас бұрын оның анықтамасы мен мәніне тоқталу маңызды. Ғалым Т. Амандосов «Қазақ совет баспасөз жанрлары» кітабында:

«Күн тәртібіне өмірдің өзі ұсынып отырған қоғамдық мәні бар мәселе жөнінде журналист белгілі бір адамның ой-пікірін біледі немесе сол мәселе жөнінде одан түсініктеме алады, онымен сөйлеседі. Осыларды әдеби өңдеп, қорытып жазады, міне, осы талаптарға сай жазылған материал газеттің хабар жанрының бір түрі – интервью деп аталады»[1, 55],- деп анықтама берген. Бұл кітаптың өткен ғасырдың 68 жылдары жазылғанын ескеріп, сол кездегі қазақ журналистикасында газет және радионың ғана қалыптасқанын аңғаруға болады. Ғалым анықтаманы баспасөз жанрына сай жазған.

Ал М. Барманкуловтың «Телевизия: деньги или власть» еңбегінде сұхбат жанрының мәні телевизияның ерекшеліктеріне сай берілген:

«Сұхбат — бұл журналистің маңызды тақырыпқа қатысты белгілі, беделді тұлғаның немесе оқиға куәгерінің пікірін білуі. Сұхбат алдын ала дайындалған сұрақтар (тіпті бейнетаспаға жазылған) арқылы немесе сұхбаттасушының жауаптарына қарай туындайтын сұрақтар негізінде жүргізіледі. Сұхбаттың мақсаты — алынған пікірді аудиторияға жеткізу, тек сұрақтардың мазмұнын ғана емес, олардың ретін және тақырыпты ашу барысын, сондай-ақ жауап берушінің жеке ерекшеліктерін көрсету»[2, 133].

Сұхбатқа әр ғалым өзінше түсіндірме жасайды. Жанрды түрлерге бөлгенде де қазақ ғалымдарының пікірі алуан түрлі. Т. Амандосов сұхбат-әңгіме, сұхбаттың сұрақ-жауап түрі, сұхбат-суреттеме, сұхбат-анкета деп 4-ке бөледі. М. Барманқұлов болса сұхбат-пікір, сұхбат-ақпарат, сұхбат-эмоция, сұхбат-элеуметтік зерттеу деген түрлерін көрсетеді.

Жаңа медиаға көшпес бұрын оған дейінгі кезеңдерді қамтып, ерекшеліктерін ескеру де маңызды. Бұл медиа саласына талдау жасауға септігін тигізеді. Қазіргі ақпараттық қоғамның ерекшеліктеріне қатысты цифрлік платформаларда жарияланатын сұхбатқа берілер анықтама да өзгеріске ұшырайды. Сонымен, сұхбат – ақпарат алмасу және пікір білдіру мақсатында екі немесе одан да көп адамның қатысуымен жүргізілетін қарым-қатынас түрі. Сұхбат кезінде сұрақтар қою мен жауап беру арқылы белгілі бір тақырып ашылып, қатысушылардың ойлары, тәжірибелері немесе көзқарастары айқындалады. Қазіргі уақытта сұхбат жанрының YouTube секілді платформаларда дамуы оның дәстүрлі формаларын кеңейтіп, еркін формат, визуалды эффектілер және аудиториямен тікелей байланыс арқылы жаңа деңгейге көтерілгенін көрсетеді.

1. Құрылымданған сұхбат. Алдын ала дайындалған нақты сұрақтар тізіміне сүйене отырып жүргізіледі. Бұл әдіс стандартты және жүйелі түрде ақпарат алу үшін қолданылады. Мысалы: американдық жазушы, инвестор Тим Ферристің «The Tim Ferriss Show» сұхбаттық бағдарламасы. Тим Феррисс өз қонақтарына нақты сұрақтар қойып, олардың тәжірибесі мен көзқарастарын тыңдайды. Әрбір сұхбатта белгілі бір саланың мамандары мен кәсіпкерлердің өмірі мен жетістіктері талқыланады[3].

2. Жартылай құрылымданған сұхбат. Бұл әдісте белгілі бір тақырып бойынша сұрақтар алдын ала дайындалады, бірақ сұхбат барысында қосымша сұрақтар қойылып, жауаптарға қарай өзгеруі де мүмкін. Сұхбат дайын сұрақтардан тыс импровизацияның көмегімен өтіледі. Мысалы: "ВДудь" арнасында журналист Дудь қонақтарымен жартылай құрылымданған сұхбаттар жүргізеді. Мұндай тәсіл қонақтың ойлары мен көзқарастарын ашуға мүмкіндік береді. Біздің отандық «Hit tv» арнасындағы «Шопыр қыз» бағдарламасы да осы әдісті пайдаланады[4].

3. Онлайн сұхбат. Қазіргі уақытта интернет пен смартфондар арқылы көптеген сұхбаттар жүргізіледі. Бұл әдіс уақытты үнемдеуге, сондай-ақ географиялық шектеулерді жеңуге мүмкіндік береді. Мысалы: "Joe Rogan Experience" сияқты танымал подкасттарда сұхбаттар көбінесе Zoom немесе Skype сияқты платформалар арқылы жүргізіледі. Мұндай жағдайда сұхбаттасушылар бір-бірімен тікелей байланыс орнатып, әңгіме барысында еркін пікір алмасады. Қазақстандық ютуб арналарда бұл әдіс бойынша сұхбаттар әлі жарыққа шықпады[5].

4. Топтық сұхбат. Бірнеше адаммен бір уақытта жүргізіледі, бұл әдіс көбінесе қоғамдық пікір немесе топтық динамиканы зерттеу үшін қолданылады. Топтық сұхбат арқылы зерттеуші бірнеше адамның пікірлерін бір уақытта ала алады. Танымал "The Apprentice" (бизнес шоуы) бағдарламасында, қатысушылар жиі топтық сұхбаттар өткізіп, өз жобаларын немесе шешімдерін талқылайды. Әрбір топ мүшесі өзінің пікірін білдіріп, идеяларын ортаға салады. Топтық сұхбат барысында, қатысушылар пікірлерімен бөлісіп, бірге шешімдер қабылдайды[6].

Бұдан бөлек те қазіргі журналистикада қолданылып жүрген бірқатар әдістер бар. Ол сұхбаттың форматына, тақырыбына және журналистің біліктілігіне байланысты.

Сұхбаттың сәтті шығуы, ұтымды сұрақтың қойылуының журналистің жеке стиліне де қатысы бар. Тақырыпты зерттеу барысында іріктеліп, Youtube желісінде соңғы бір жылда шыққан қазақ тілдегі сұхбаттардың ішінде көп қаралым жинаған екі журналистің жұмысына контент анализ жасалды. Газет және телевизиядағыдай емес, youtube желісіндегі сұхбаттарда ресмилік аз. Көптеген сұхбаттарда журналист пен жауап берушінің ара қатынасында жақындық көрінеді. Әрі сұхбаттың бағасын, сәтті шығуын қаралым саны мен халықтың пікірінен оңай көре аламыз. Мысалы «Мамский әңгімені» жүргізерде А. Илясованың кейіпкер жайлы толық ізденетіні, бақылайтыны байқалады. Сұрақ қоймас бұрын, сол сұраққа қатысты әңгімені өрбітіп әкеліп, ортаға сұрақты дөп тастайды. Тележүргізуші Камила Саянмен болған сұхбатта[7]:

«Камила, сенің тележүргізушілікпен қатар, инстаграмда блогер екеніңді білеміз. Отбасыңды, ата-анаңды еш бүкпесіз көрсетесің. Әкеңмен араңдағы жақындығың қатты байқалады. Ал анаңмен араң қалай?» деген сұрағы арқылы жауап берушіні бақылап, талдау жасап, оның сұраққа нақты жауап беруіне әрекет жасайды.



Камила Саян:Қалаулым, Бір болайық, келіндік өмір, табыс көзі, РАС...
Мамский әңгіме · 1,3 млн просмотров · 5 месяцев назад

Сурет 1 – сұхбаттың қаралым көрсеткіші



@Макра_11.11. · 5 мес. назад

Осы бағдарлама өте жақсы ойлап шығарылған. Айнұр өте әдемі, әдепті, әр қонағына өте ұқыпты подход жасап, жақсы сұқпат ала біледі. Еңбектеріңіз жана берсін! Камила әр қызға үлгі боларлықтай жан! Бақытты бол жолдасыңмен! Балапандар ауырмасын! Аман болсын! 🙏❤️

Сурет 2 – аудиторияның пікірі

Интернет беттерінде 1 жыл бұрын тығыз талқыға түскен Нұрсейіт Жылқышыбайдың «Уақыт көрсетеді» арнасында жарияланған Бекболат Тілеухановпен болған сұхбаты халық арасында талқыланды еді. Журналистің ерекше стилі – бүкпесіз, тосын сұрақ қоя білуінде. Негізгі позициясы – бірегей тұлғалардың ешкім білмейтін бейнесін ашу. Б. Тілеуханмен болған сұхбатында манипуляциялық сұрақтар да кездесті[8]:

«Айтыс біраз уақыт жарыққа шықпай қалды. Билікте болғанда Ж. Ерманға әр айтыс сайын 10 мың доллар беріп отырыпсыз. Айтыс арқылы идеология жүргізілетіні мәлім. Назарбаевті мақтайды. Сіз қалай ойлайсыз?». Бұл сұхбаттың танымал болуына Б. Тілеуханның жүргізушіге бейәдеп сөз айтқаны әсер етті. Тіпті әлеуметтік желіде сол үзіндіні кесіп алып, әзілге айналдырып алғандар да шықты. Аудиторияның сұхбатқа қатысты пікірі екіге бөлінді, бір топ жақтаса, екінші топ даттады. Бұны Н. Жылқышыбайдың журналистік тактикасы деп тамамдаймыз.



БЕКБОЛАТТЫҢ БАҒЫ ТАЙҒАН БА? | 1-
БӨЛІМ | УАҚЫТ КӨРСЕТЕДІ...

УАҚЫТ КӨРСЕТЕДІ... · 973 тыс. просмотров · 1
год назад

Сурет 3 – сұхбаттың қаралым көрсеткіші



@aizhanmussayeva1829 · 1 г. назад

Жылқышыбай отырысыңа сай білімді, ақылы,
логикасы терең журналист болғайсың! Көпке
жағамын деп ұятқа қалып отырсың! Өтте
өкінішті...

Сурет 4 – аудиторияның пікірі

Әлеуметтік желіде жарияланатын сұхбат болғаннан кейін коммерциялық мақсат үшін қаралым санының маңызды екендігін ұмытпаған абзал. Youtube арналардың бір ерекшелігі – аудиторияны қызықтыру мақсатында басты бетке кілт сөздерді жазып қоятындығында. Бұл да әлеуметтік желінің стандарттарына сай қағида.

Аудиториямен жұмыс жасауда маңыздысы – кері байланыс беру. Бұл процесс қатысушының пікірлерін ескере отырып, олардың ақпаратты қалай қабылдағанын бақылауға мүмкіндік береді. Мысалы, Youtube арналарында сұхбаттар көбіне пікірлер мен лайк арқылы кері байланыс алады. Аудиторияның пікірі арқылы жүргізуші өз сұхбат стилін, тақырып таңдауын жақсарта алады. Салыстыру барысында жоғарыдағы екі сұхбат арнада да кері байланыс байқалмады.

Қорытынды. Қазіргі ақпараттық қоғамда сұхбат алу жанрының маңызы айтарлықтай артқанын байқауға болады. Жаһандану мен цифрлық технологиялардың дамуы сұхбатты жаңа деңгейге көтеріп, оның аудиториямен байланыс орнату және қоғамдық пікір қалыптастыру құралдарының біріне айналдырды. Сұхбаттың ақпараттық және мәдени маңызы ерекше, себебі ол қоғамдағы өзекті мәселелерді талқылауға мүмкіндік беріп, түрлі тұлғалардың көзқарастарын ашып көрсетеді. Сонымен қатар, әлеуметтік желілер мен Youtube сияқты платформаларда сұхбаттардың кеңінен таралуы олардың жаңа аудиторияларға жетуіне жол

ашты. Зерттеу барысында сұхбат алудың әртүрлі әдістері мен түрлері талданып, олардың қазіргі қоғамдағы рөлі мен тиімділігі қарастырылды. Сонымен қатар, зерттеуде қазақ ғалымдарының сұхбат жанрына қатысты түрлі пікірлері мен түсіндірмелері келтіріліп, анықтамалардың негізінде әл.желідегі сұхбатқа түсіндірме берілді. Бұл сұхбат жанрының эволюциясы мен оның даму бағыттарын айқындауға көмек береді.

Жаңа медиа дәуірінде сұхбаттар тек дәстүрлі форматтармен шектелмей, интернет платформаларында, әсіресе Youtube-та жаңа мүмкіндіктерге ие болып отыр. Сұхбат жанрының тиімділігі мен көпшілікке қолжетімділігі әртүрлі әдістер мен тәсілдердің қолданылуына байланысты айтарлықтай артты.

Мысалы, Тим Ферристің «The Tim Ferriss Show» бағдарламасы құрылымданған сұхбаттардың классикалық үлгісін көрсетсе, Дудьтің «ВДудь» арнасында жүргізілетін жартылай құрылымданған сұхбаттар қонақтың еркін пікір алмасуына мүмкіндік береді. Онлайн сұхбаттар да қазіргі ақпараттық қоғамда үлкен рөл атқарып, географиялық шектеулерді жеңуге көмектеседі. Сонымен қатар, топтық сұхбаттар қоғамдық пікір мен топтық динамиканы зерттеуде қолданылады, мұндай тәсілдер «The Apprentice» сияқты бағдарламаларда көрініс табады. Youtube арналарында сұхбат жүргізудің бірегейлігі ресмиліктен алшақтығынан, журналист пен қонақтың арасындағы қарым-қатынастың жақындығынан байқалады. Мұндай формат аудиториямен терең байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, журналистердің жеке стилі, тақырыпты зерттеу деңгейі мен сұрақтың дөп қойылуы сұхбаттың сәтті өтуіне айтарлықтай әсер етеді. Қорыта келгенде, сұхбат алу журналистиканың маңызды және тиімді құралы болып қала береді. Оның жаңа медиа платформаларындағы дамуы қоғаммен қарым-қатынастың жаңа мүмкіндіктерін ашып, ақпараттық қоғамдағы рөлін күшейтуде.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Амандосов Т. Қазақ баспасөзінің жанрлары. –Алматы: Мектеп, 1968 ж. –243б.
2. Барманкулов М. Телевидение: деньги или власть? Учебное пособие. —Алматы: Санат, 1997. — 272 с.
3. https://www.youtube.com/watch?v=pqkhHmcv_s4&list=PLuu6fDad2eJyWPm9dQfuorm2uuYHBZDCB
4. <https://youtu.be/4upbsDDYtVE?si=6-m57qrWB0xlpT0>
5. https://youtu.be/7qZl_5xHoBw?si=a9mEo3ptQWSX-6jr
6. <https://youtu.be/LJ6nOmAiwqo?si=HjAmDB3HrgctoctY>
7. <https://youtu.be/RPt7XrCXksU?si=RQYoGUMLzq3ltdxn>
8. <https://youtu.be/pINdpNqQUUpU?si=FkEBDvqYFItORefp>

ӘОЖ 654.197(574):008

«THREADS» ЖАҢА ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІСІНДЕ ОТАНДЫҚ ЖӘНЕ ШЕТЕЛДІК БАҚ-ТЫҢ БЕЛСЕНДІЛІГІ: САЛЫСТЫРМАЛЫ КОНТЕНТ-ТАЛДАУ

Мулькаман Назерке
queentin_02@mail.ru.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. аспасөз және баспа ісі кафедрасы. Журналистика мамандығының 1-курс магистранты

Аңдатпа: Цифрлық дәуір қарқынды дамып, коммуникация шекаралары кеңейген сайын әлеуметтік медиа қоғамдық пікірталастардың негізгі алаңына айналды. Қазақстанда Facebook, Instagram және 2023 жылғы шілдеде таныстырылған **Threads** секілді платформалар жаңалықтармен, пікірлермен және сараптамалармен бөлісу құралы ретінде кеңінен қолданылады. Интернет бүгінгі таңда әрбір пайдаланушыға өз ойы мен көзқарасын